

Asia: HE 104/2025 VP

Lausunto: Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Yleinen lausuntomme kokeiluhankkeiden tuista

Suomen yhteismetsät ry kannattaa uusia tukimalleja luonnonhoidon ja monimuotoisuuden turvaamiseksi ja erilaisten vaihtoehtojen kokeiluja. Tulospäätösten tukimuotojen voi nähdä yhtenä askeleena luonnonarvomarkkinoiden kehittämisessä.

Suomen yhteismetsät ry pitää ensiarvoisen tärkeänä tukimuotojen yksinkertaisuutta ja rahoituksen priorisointia metsänhoidon kannalta tärkeimpiin tehtäviin. Esityksen vaarana on edelleen hallinnollisen taakan kasvaminen sekä hallinnon että metsänomistajien kannalta.

Suomen yhteismetsä huolestuttaa se, että kokeilut eivät sovellu Pohjois-Suomeen kovinkaan hyvin: lehtipuiden lisääminen ei onnistu pohjoisen luonnonolosuhteiden vuoksi, ja suojavyöhykkeiden kokeilumaakunnat ovat pääasiassa eteläisessä Suomessa. Kainuun lisääminen suojavyöhykkeen jättämisen kokeilumaakuntien on oikeasuuntainen toimi, mutta ei kata koko Pohjois-Suomen osallistumista. Pohjoisessa olisi suuria metsänomistajia – mm. yhteismetsät -, joilla olisi hallinnollista kapasiteettia ja osaamista osallistua laajemminkin pilotointiin.

On todennäköistä, että osalla metsänomistajista vähämerkityksisten tukien enimmäismäärä 300 000 euroa tulee täyttymään jo ennen kokeiluhankkeiden vähämerkityksisiä tukia. Tämä saattaa rajoittaa erityisesti isojen metsänomistajien halua osallistua kokeiluun.

Esityksen toimenpänön liittyy merkittäviä riskejä ainakin metsäkeskuksen tietojärjestelmien rakentamiseen varsinkin, kun pilotointi on suunniteltu lyhytaikaiseksi. Suomen yhteismetsät kannattavatkin kokeilun pidentämistä vuodelle 2029.

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Suomen yhteismetsät ry pitää tukea ongelmallisena Pohjois-Suomen osalta, missä luonnonolosuhteiden takia lehtipuita ei kasva usein juuri lainkaan taimikoihin tai nuoriin metsiin. Suomen yhteismetsät ry esittää, että Pohjois-Suomen osalta lehtipuusto-osuuden tavoitteena tuoreella tai sitä ravinteikkaammalla kankaalla taikka niitä vastaavalla turvemaalla olisi vähintään 25 prosenttia kasvatettavan puuston runkoluvusta ja

kuivahkolla tai sitä karummalla kankaalla taikka niitä vastaavalla turvemaalla vähintään 10 prosenttia kasvatettavan puuston runkoluvusta.

Metsätalouden kannalta tuki ei ole motivoiva. Kuten lain perusteluissakin todetaan, Luonnonvarakeskus on arvioinut tulonmenetyksien, jos kohteella ylläpidetään 20 tai 30 prosentin lehtipuusekoitus koko metsikön kiertoajan, olevan nettonykyarvojen suhteen suurimmillaan noin 1 200 euroa ja pienimmilläänkin noin 40 euroa. Esitys rankaisee nykymuodossaan niitä metsänomistajia, joilla ei kasvupaikan tai lähtötilanteen perusteella ole mahdollista korkeampaan lehtipuuosuuteen.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Suomen yhteismetsät kannattaa muutosta, että Kainuun maakunta lisättiin suojavyöhyke kokeiluun mukaan, täten saadaan myös raakkuvesistöjä huomioitua.

Tulosperusteisuuden mittaaminen on tällaisissa kohteissa helppoa, koska kyseessä on passiivinen suojelu ilman toimenpiteitä. jolloin korvaus voidaan laskea menetetyn puunmyyntiansion mukaan. Tämä on myös heikkous: metsänomistaja ei saa varsinaista hyötyä työlleen ja siitä seuraavalle puuston lisäkasvulle tai muulle metsätaloudelliselle hyödyille.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Tuen myöntämisen edellytykseksi esitetään, että ennallistettavalla suoalueella on ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka ei ole hyvässä tilassa. Tämä muodostaa ongelmallisen yhtälön, sillä maanomistaja ei useinkaan tiedä, onko hänen maillaan kyseistä luontotyyppiä, koska paikkatietoja ei ole saatavilla. Pilotointia varten tarvitaan selkeä määrittely, joilla tukiehdon täyttävät kohteet on mahdollista tunnistaa.